

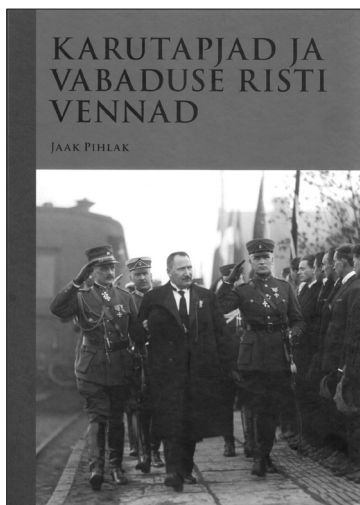
Ingrīda Miklāva raksta par Rīgas topogrāfiskajiem plāniem Rīgas vēstures un kuģniecības muzeja krājumā (1844–1858). Šo plānu izstrāde saistāma ar cara valdības centieniem tuvināt Rīgu citām Krievijas impērijas pilsētām.

Zigrīda Ciematniece aplūkojusi daļu no seši ar pusi tūkstošu vienību lielās Rīgas vēstures un kuģniecības muzeja grafiku kolekcijas – to, kura attiecas uz Rīgas dārzu un parku vēsturi un attīstību. Autore sniedz ieskatu 19. gadsimta iecienīto atpūtas vietu – Ķeizardārza, Vērmanes dārza un Bulvāru loka vēsturē.

Māra Ozoliņa aplūkojusi Rīgas vēstures un kuģniecības muzejā esošo vēstuļu svaru kolekciju, kas aptver laika posmu no 19. gadsimta beigām līdz 2006. gadam.

Rakstu krājumam izdevies piesaistīt dažādu nozaru speciālistus, un tas atspoguļo jaunākos pētījumus Rīgas pilsētas arheoloģijā, arhitektūrā un vēsturē. Īpaši tas attiecas uz arheoloģiskā materiāla analīzi, ko veikuši ne tikai arheologi, bet arī bioarheologi un ķīmiķi. Rakstu krājums bagātīgi ilustrēts.

Guntis Zemītis

Pihlak J. Karutapjad ja Vabaduse risti vennad. – Viljandi, 2010. – 309 lk. (*Pihlaks J.* Lāčplēša Kara ordeņa un Brīvības Krusta kavalieri)

Latvija un Igaunija ir ne tikai kaimiņvalstis. Mūsu tautas vieno kopēja vēsture, kopējas cīņas pret ienaidniekiem, kopēja cīņa par savu zemi un valsti. 1918.–1920. gada Brīvības cīņās latviešu un igauņu bruņotie spēki cīnījās plecu pie pleca gan Cēsu kaujās pret vācu landesvēru, gan atbrīvojot Vidzemi no lieliniekiem. Igaunija bija vienīgā Latvijas sabiedrotā starpkaru posmā – mūsu valstis saistīja militārā alianse. Lai arī abu valstu bruņotie spēki bija tālu no ideālā sadarbības modeļa, tomēr

kopīgās pagātnes cīņas vienoja latviešu un igauņu karavīrus. Tieši pateicoties kopīgām kaujas gaitām, daudzi Igaunijas karavīri tika apbalvoti ar augstāko Latvijas militāro apbalvojumu starpkaru posmā – Lāčplēša Kara ordeni un Latvijas karavīri – ar Igaunijas augstāko militāro apbalvojumu – Brīvības Krustu.

Igauņu vēsturnieks, Vilandes pilsētas muzeja direktors Jāks Pihlaks savā zemē ir pazīstams kā Igaunijas Brīvības Krusta kavalieru biogrāfiju apkopotājs un Igaunijas militārās vēstures pētnieks. Pastiprināti viņš ir interesējies arī par igauņiem – Lāčplēša Kara ordeņa kavalieriem. J. Pihlaks ir publicējies akadēmiskajos izdevumos Igaunijā, piedalījies Igaunijas Brīvības Krusta kavalieru reģistra sastādīšanā un izdošanā.¹ Publicējies arī Latvijā.² Šoreiz lasītāju vērtējumam J. Pihlaks nodod savu monogrāfiju “Lāčplēša Kara ordeņa un Brīvības Krusta kavalieri”, kurā apkopoti viņa daudzu gadu pētījumi par Latvijas un Igaunijas militārajiem, politiskajiem un sabiedriskajiem darbiniekiem – kaimiņvalsts augstā apbalvojuma kavalieriem. J. Pihlaks monogrāfijā izmantojis plašu arhīvu avotu bāzi: Igaunijas Valsts arhīva, Igaunijas Vēstures arhīva, Latvijas Valsts vēstures arhīva materiālus, plašs ir arī publicēto avotu un izmantotās literatūras klāsts. Grāmata sastāv no vairākām sadaļām: Igaunijas Brīvības Krusta un Lāčplēša Kara ordeņa apraksts, šo apbalvojumu dibināšana, izveidošana, piešķiršanas kārtība; Latvijas un Igaunijas Brīvības cīņu periods; miera posms (starpkaru periods) abu valstu vēsturē; diplomātiskās un militārās attiecības starp abām valstīm. Tālāk sekojošajā biogrāfiju sadaļā ievietotas 142 Igaunijas pilsoņu – Latvijas Lāčplēša Kara ordeņa kavalieru un 50 Latvijas pilsoņu – Igaunijas Brīvības Krusta kavalieru biogrāfijas. Tajās sniegti apbalvoto personu galvenie biogrāfiskie dati, dienesta gaita militārpersonām, varoņdarba, par ko ticis piešķirts apbalvojums, īss apraksts (izņemot, ja apbalvojums piešķirts kā diplomātiska atzinības zīme), kā arī norādīta ordeņa šķira un numurs. Katra biogrāfija ilustrēta ar apbalvojuma kavaliera fotogrāfiju. Kā pozitīva iezīme jāmin, ka autors ir centies apzināt arī visas ar aprakstītajiem apbalvojumu īpašniekiem saistītās piemiņas vietas, kā pieminekļus, piemiņas plāksnes, apbedījuma vietas, tās fiksējot fotogrāfijās, kuras aplūkojamas grāmatā.

Izdevums “Lāčplēša Kara ordeņa un Brīvības Krusta kavalieri” ir ievērojams ieguldījums mūsu abu valstu historiogrāfijā. Grāmata domāta vēstures pētniekiem, visiem vēstures interesentiem. Pats autors atzīst, ka centīsies panākt šīs grāmatas izdošanu arī latviešu valodā.

Juris Ciganovs

¹ Strauss M., Pihlak J., Krillo A. Eesti Vabaduse risti kavalerid register. – Viljandi, 2005.

² Lāčplēša Kara ordenis un Igaunijas pilsoņi // Latvijas Kara muzeja gadagrāmata I. – Rīga, 2000. – 76.–86. lpp.